NOTA SOBRE LA FABRICACIÓ DE LA PILA BAPTISMAL DE VALLS

per Josep Clara

A la fi del segle XVI, en una època de prosperitat general que es manifestà en un gran impuls constructor, la vila de Valls –com moltes altres de Catalunya– va edificar una nova església parroquial. El dia 16 d'agost de 1569, en efecte, els jurats i els representants de la universitat vallenca pactaren les clàusules per aixecar-la amb Bartomeu Roig i el seu fill del mateix nom, mestres de cases i arquitectura, ciutadans de Barcelona. Aquests darrers es van comprometre a realitzar l'obra i també la paret del cementiri per un total de 21.500 lliures. Els treballs duraren del 1569, en què es començaren els fonaments, fins al 1583. [1]

En una de les clàusules del contracte s'especificava que els mestres constructors havien de «fer y acentar sis piques per l'aygua beneyta, de pedra marbra de Gerona, dues per a quiscun portal», i així mateix hi havia una altra referència a les fonts baptismals que diu:

> «Ítem, per lo semblant an de fer una solemne pica per a fonts baptismals, oxabada per dafora, redonda per debins, de pedra de Gerona ben sensera y asta a un pam major que la vuy tenim en la yglésia, feta y asentada ab tota bona perfecció».

En aquesta nota volem donar notícia de la construcció d'aquesta pila baptismal, la qual certament fou fabricada a la ciutat de Girona, on Bartomeu Roig fill (el pare havia mort el 1580) es traslladà el març de 1583.

Segons el document que transcrivim a l'apèndix, Bartomeu Roig va contractar les fonts baptismals a dos picapedrers de Girona que es deien Joan Bossuya i Antoni Pomareda, els quals s'obligaren a realitzar-les per la quantitat de 26 lliures. [2] Val a dir que en aquest preu hi anava comprès el treball d'acompanyar la pila fins a Sant Feliu de Guíxols, on havia de ser embarcada cap a Tarragona.

De fet, els dos picapedrers es

1. Cf. Francesc OLIVÉ i OLLÉ, «Quatrecents aniversari de la construcció de l'església parroquial de Sant Joan Baptista de Valls (1583-1983)», dins *Quaderns de Vilaniu*, 3 (1983), ps. 3-18.

2. El mateix dia de la signatura del contracte, els mestres Bossuya i Pomareda cobraren la meitat del preu estipulat: 13 lliures. Vegeu l'àpoca al final de l'apèndix.

van comprometre a fabricar la copa de la pila, la qual havia de mesurar 8 pams d'amplada, 7 de boca i mig de grossària. La feina havia de durse a terme en un termini relativament breu, ja que s'assenyalava com a data d'acabament el dia de Pasqua de Resurrecció.

Com a lloc de lliurament de l'obra, el contracte especifica el carrer de Pedret, indret gironí on habitaven tradicionalment els picapedrers, o una pedrera que devia ser molt propera. Com hem dit, però, hi ha també la clàusula que obligava els autors a acompanyar la pica en el trasllat fins al port de Sant Feliu de Guíxols.

Pel que fa a la personalitat dels dos mestres picapedrers, no podem donar-ne –ara com ara– gaires notícies complementàries. No és pas la primera vegada que els trobem en la documentació gironina del segle XVI, però llur activitat ha de qualificar-se de modesta. Joan Bossuya era francès. El 1582 vivia a Bordils, on devia participar en algun detall de l'església parroquial que s'hi construïa sota la direcció de Pere Busquets. [3] La nota que ens ho fa saber especifica precisament que Pere Busquets va encomanar-li de fabricar i picar 16 columnes amb els capitells corresponents, les quals havien d'anar destinades al monestir de Porta-Coeli, de València. A Antoni Pomareda, per la seva banda, el trobem el 1590 a Bordils, dedicat a l'església de la població. [4]

No ens ha d'estranyar que la pila baptismal de Valls fos obrada a Girona, puix que la pedra calcària d'aquesta ciutat –extreta de les pedreres de Pedret i de Montjuïc– era justament apreciada i exportada a molts indrets del país. El 1568, per exemple, Esteve Enric i el seu fill pactaren la construcció d'unes fonts baptismals per a l'església de Sant Cugat del Vallès, [5] i el 1577 Pere Coronat es va comprometre a fer-ne unes altres per a Santa Maria de la Geltrú. [6] Al segle XVI i els anteriors, però, la pedra gironina serví no sols per construir piques, ans també per fabricar claustres de Barcelona i de València.

Apèndix documental

1583 març 5. Girona / Arxiu Històric Provincial de Girona, notaria 3ª de Girona, núm. 352.

Els picapedrers Joan Bossuya i Antoni Pomareda pacten amb Bartomeu Roig, mestre de cases de Valls, la fabricació de la pila baptismal per a l'església de la vila tarragonina.

En nom de nostre senyor Déu Jesucrist per lo qual totes les coses prosperen. Amén.

De y sobre les coses devall scrites per y entre mossèn Barthomeu Roig, mestre de cases de la vila de Valls, del Camp de Tarragona, de una part, y mestre Joan Bossuya y Anthoni Pomareda, picapedrers habitants en Gerona, de part altre, és estada feta, fermada, lloada e jurada la capitulació y concòrdia següent.

3. AHPG, [Arxiu Històric Provincial de Girona], notaria 6ª de Girona, núm. 507. Acta del 15 de novembre de 1582.

4. AHPG, notaria 6ª de Girona, núm. 556. Acta del 7 d'abril de 1590.

5. AHPG, notaria 4ª de Girona, núm. 321. Acta del 16 d'abril de 1568.

6. AHPG, notaria 3ª de Girona, núm. 329. Acta del 17 de gener de 1577.

E, primerament, és pactat que dits mestre[s] Joan Bossuya y Anthoni Pomareda prometen al dit mossèn Barthomeu Roig fer y fabricar una pila batismal de pedra picada, tallentada per deffora y llisa dintre, sens peu, ço és, la copa assoles, de amplària de vuyt palms de part defora y de set palms de boca, de gruxa y grossària de mig palm, la qual ha de ésser de bona pedra y ben feta, segons requer a bon mestre, en la qual pila prometen dits dos mestres, en continent aprés de la present ferma, posar mà y prosseguir aquella fins sia acabada a tot complement, com alt està dit; e la qual pila prometen donar en la present ciutat, en lo carrer de Pedret o en la pedrera, bona y acabada de assí, a Pasqua de resurectió propvinent, y més prometen dits mestres anar en companyia de dita pila per a governar y guardar aquella fins a la vila de Sant Feliu de Guíxols, ont se ha de embarcar a llurs pròpries despeses de menjar y beure tant solament, per quant si la dita pila per lo camí prenia algun mal o se trancava o sccantellava, ni altrament se rompia, dits mestres no sien obligats en ninguna cosa, ans vage a risch y perill de dit mossèn Barthomeu Roig, sols sien obligats dits mestres en donar-la bona y feta en dita pedrera o carrer de Pedret, com alt està dit.

Ítem, és pactat que dit mossèn Barthomeu Roig convé y promet donar y pagar a dits mestre[s] Joan Bossuya y Anthoni Pomareda, per tota la fàbrica de dita pila y per los treballs tindran en anar a Sant Feliu de Guíxols, vint-y-sis lliures d'esta manera, ço és, la mitad de present en comptants, y la restant mitat a compliment acabada y posada que sia dita pila en dita vila de Sant Feliu de Guíxols.

Et ideo nos dicte partes laudantes, etc, promittimus pars parti etc. attendere et complere omnia et singula supra dicta etc. sub pena tertii etc. post requisitionem decem dierum salarium procuratoris V solidorum intus Gerundam extra vero X solidorum pro die ultra sumptus etc. super quibus etc. et pro his obligamus pars part etc. personas et bona etc. et dicti Bossuya et Pomareda insolidum renunciantes beneficio dividendarum novarum constitutionum etc. consuetudini Barchinone et omnes omnibus gratiis etc. privilegiis cessioni bonorum foro etc. submittens. Item, constituimus procuratorem ad firmandum, omnes scribas et nuntios curiarum eclesie et regie Gerunde et quemlibet insolidum ad firmandum obligationem et scripturam tertii etc. insuper promittimus, iuramus.

Actum Gerunde, V martii M.D.LXXXIII.

Testes sunt honorabilis Joannes Casanoves, botiguerius telarum, et Jacobus Oriol, scriptor Gerunde.

Item, alio instrumento dicti Joannes Bossuya et Anthonius Pomareda firmarunt apocham dicto Bartholomeo Roig presenti de terdecim libris in solutum prorata et ad bonum computum pretii dicte concordie promissi habite numerando in presentia Josep hi Cerdà, scriptoris substituti his vice et testium infrascriptorum renunciando excepcioni.

Actum ut supra.

Testes predicti.